

**Analiza sadržaja preventivnih
programa i izvannastavnih
aktivnosti vezanih uz
seksualnost i seksualno i
reproduktivno zdravlje u
kurikulumima OŠ i SŠ
u Gradu Zagrebu
(šk.god. 2023/24)**

*Nataša Bijelić
ožujak, 2024*

U odabranim osnovnim i srednjim školama u gradu Zagrebu provedena je analiza sadržaja preventivnih programa i izvannastavnih aktivnosti vezanih uz seksualnost i seksualno i reproduktivno zdravlje (šk.god. 2023/24). Na temelju popisa srednjih škola objavljenih na službenim stranicama Grada Zagreba analizirani su¹ javno objavljeni školski kurikulumi dostupni na web stranicama škola.

U Gradu Zagrebu ukupno ima 153 osnovne škole i 116 srednjih škola². Grad Zagreb je osnivač **111 osnovnih škola**³ i **66 srednjih škola** (odnosno 65 srednjih škola + jedna srednja škola za mlade s teškoćama u razvoju: *Srednja škola - Centar za odgoj i obrazovanje*). Srednje škole obuhvaćaju 20 gimnazija, 35 strukovnih škola i 10 umjetničkih škola⁴.

Ovom analizom obuhvaćeno je **30%** ukupnog broja osnovnih i srednjih škola kojima je osnivač Grad Zagreb što uključuje **34 osnovne škole i 19 srednjih škola**.

Kao *kriterij za odabir osnovnih škola* uzete su gradske četvrti⁵. Grad Zagreb ima 17 gradskih četvrti i iz svake gradske četvrti odabrane su 2 osnovne škole (N=34).

Kriterij za odabir srednjih škola bila je vrsta škole što znači da je analiza obuhvatila 6 gimnazija, 10 strukovnih škola i 3 umjetničke škole (N=19).

Generalno gledano, škole provode programe zdravstvene zaštite, prevencije ovisnosti te programe vezane uz mentalno zdravlje. Većinom su u školama zastupljeni programi vezani uz zdravlje općenito (npr. SHE program, Zdrav za 5; Zdravlje, sigurnost i zaštita) a ne specifično uz seksualno i reproduktivno zdravlje.

Osnovne škole

Analiza je obuhvatila **34 osnovne škole** i to po dvije škole iz svake od 17 gradskih četvrti grada Zagreba. Analiza školskih kurikuluma u dijelu vezanom uz preventivne programe, izvannastavne aktivnosti, školske programe/projekte utvrdila je da **samo 4 osnovne škole** (12%) navode da provode sadržaj vezan uz seksualno i reproduktivno zdravlje. Preventivni programi i sadržaji vezani uz **seksualno i reproduktivno zdravlje** provode se najčešće kroz **suradnju sa školskim liječnicima/ama za više razrede osnovne škole**.

Preventivni programi i sadržaji vezani uz **temu seksualno i reproduktivno zdravlje** provode se u slijedećim školama:

---

¹ Analiza je provedena u siječnju i veljači 2024.

² Zagreb u brojkama 2023. Dostupno na https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/001/ZGBR%202023_web.pdf

³ Tu se misli na redovne osnovne škole (odnosno nisu uključene škole za učenike s teškoćama i umjetničke osnovne škole). Dostupno na: <https://www1.zagreb.hr/sluzbeni-glasnik/#/app/akt?id=15d2b343-3d3d-40ad-b071-b686d4718860>

⁴ PROGRAM javnih potreba u srednjoškolskom odgoju i obrazovanju Grada Zagreba za 2024. Dostupno na: <https://www1.zagreb.hr/sluzbeni-glasnik/#/app/akt?id=46449b46-3664-429f-a041-0a45642bc60e>

⁵ <https://aktivnosti.zagreb.hr/mjesna-samouprava/gradske-cetvrti/12913>

- *Osnovna škola Žitnjak* - provode „Preventivnu aktivnost- Briga o zdravlju“ u obliku jednog 45-minutnog predavanja medicinske sestre obližnjeg Doma zdravlja na temu **spolno prenosive bolesti i kontracepcija** za učenike/ce 8. razreda i to prilikom sistematskog pregleda. Isto 45-minutno predavanje se održava i za roditelje u sklopu roditeljskog sastanka.
- *Osnovna škola Zapruđe* - provode školski preventivni program „Zdravstvena zaštita učenika“ koji obuhvaća predavanja školske liječnice na temu: **Od začeca do puberteta za 5.razred; i Spolno prenosive bolesti i Prevencija raka vrata maternice za 8.razred (predavanje za roditelje i učenike).**
- *Osnovna škola Josipa Račića* - **provode** „Program preventivnih mjera zdravstvene zaštite učenika“ u suradnji sa školskim liječnikom i u sklopu kojeg za 8. razred organiziraju predavanje **Spolno prenosive bolesti i AIDS.**
- *Osnovna škola Marije Jurić Zagorke* - provodi se program **Budi mRak, izbjegni rak**, udruge **CroMSIC** gdje se radi o **prevenciji HPV-a**. Također, navodi se da provode i Zdravstveni odgoj u sklopu kojeg liječnica/medicinska sestra dolazi pričati o **promjenama u pubertetu.**

Dvije osnovne škole (6%) - OŠ Ivana Gundulića i OŠ Tituša Brezovačkog - navode da provode međupredmetnu temu *Zdravlje* i to dio vezan uz seksualno i reproduktivno zdravlje, odnosno modul *Spolno rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje*.

Preostalih **28** analiziranih osnovnih škola, odnosno najveći dio škola (njih 82%), temeljem informacija iz kurikuluma, ne provode sadržaje vezane uz seksualno i reproduktivno zdravlje.

Tema rodno uvjetovanog nasilja i specifično seksualnog nasilja dio je sadržaja podučavanja o seksualnosti i sastavni dio programa SSE. U analiziranim školama vidljivo je da samo **2 škole** provode program usmjeren na seksualno nasilje (Ženska soba, SNEP program). Puno više škola, njih **15** (ili 44%) provode programe /aktivnosti vezane uz vršnjačko nasilje, cyberbullying, ili nasilje općenito, bilo da se radi o programima samih škola ili udruga (*npr. Korak po korak, Hrabri telefon, UNICEF*).

Srednje škole

Analiza je obuhvatila 19 srednjih škola i to 6 gimnazija, 10 strukovnih škola i 3 umjetničke škole. Analiza školskih kurikuluma u dijelu vezanom uz preventivne programe, izvannastavne aktivnosti, školske programe/projekte utvrdila je da **12 srednjih škola** (63%) navode da provode sadržaj vezan uz seksualno i reproduktivno zdravlje. Slično, kao i u osnovnim školama, sadržaji vezani uz **seksualno i reproduktivno zdravlje** provode se najčešće kroz **predavanja školskih liječnika/ca** ili kroz **programe/aktivnosti udruga**. Također, dio preventivnih programa čini i sadržaj međupredmetne teme **Zdravlje**, odnosno sadržaji modula *Spolno-rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje*.

Preventivni programi i sadržaji vezani uz **temu seksualno i reproduktivno zdravlje** provode se u slijedećim školama (prema vrsti škole):

Gimnazije

I. gimnazija – pod preventivne programe navode da provode preventivna predavanja školske liječnice o reproduktivnom zdravlju na teme **spolno prenosivih bolesti i kontracepcije** namijenjene učenicima/ama drugih razreda.

II. gimnazija – pod izvannastavne aktivnosti navode da školska liječnica drži predavanja o **utjecaju spolno prenosivih bolesti na reproduktivno zdravlje** za učenike/ce prvih razreda i **zaštita reproduktivnog zdravlja** za učenike/ce drugih razreda.

Gimnazija Sesvete – pod školske preventivne programe navode provedbu programa THE TALK u suradnji s udrugom CroMSIC gdje studenti/ce medicine, na satovima razrednika, provode edukacije za prve razrede o **spolno prenosivim infekcijama** i za druge razrede o **reproduktivnom zdravlju, muškom i ženskom reproduktivnom sustavu i kontracepciji**.

Strukovne škole

Škola za medicinske sestre Vinogradska - pod preventivne programe navode provedbu predavanja liječnice za prve i druge razrede na temu **utjecaja spolno prenosivih bolesti na reproduktivno zdravlje; i zaštita reproduktivnog zdravlja i osobna higijena**. Također, studenti/ce udruge CroMSIC provode predavanje na temu **prevencije HIV/ AIDS-a i ostalih spolno prenosivih bolesti- odgovorno spolno ponašanje**.

Prva ekonomska škola – pod projektne aktivnosti navode da se u školi provode zdravstveno-odgojne aktivnosti a to podrazumijeva predavanja liječnice u trajanju od jednog školskog sata na teme: **Odgovorno spolno ponašanje, spolno prenosive bolesti** za učenike/ce prvih razreda; **Planiranje obitelji i kontracepcija** za učenike/ce četvrtih razreda.

Strojarska tehnička škola Frana Bošnjakovića - pod preventivne programe navode da provode Zdravstveni odgoj i to *modul Spolno-rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje*; zatim predavanja školskog liječnika o **spolno prenosivim bolestima i načinima zaštite**; te program The TALK udruge CroMSIC o **spolno prenosivim infekcijama** te o **reproduktivnom zdravlju**.

Geodetska škola – pod školske preventivne programe navode provedbu predavanja školskog liječnika za učenike/ce prvih razreda na temu **reproduktivno zdravlje i spolno prenosive bolesti**. Također, **provodi se projekt „The TALK udruge CroMSIC- Projekt edukacije o spolnom i reproduktivnom zdravlju mladih** kroz interaktivno predavanje **za učenike/ce 4. razreda**.

Trgovačka škola – navode da na satovima razredne zajednice obrađuju teme iz Zdravstvenog odgoja. U prvim razredima govori se o **SPI, spremnosti na stupanje u seksualne odnose, kvalitetnim vezama i medijskom prikazu seksualnosti**. U drugim razredima govori se o **zaštiti reproduktivnog zdravlja, SPI, kontracepciji, kvalitetna veza, seksualno nasilje**. U trećim razredima obrađuju se teme **seksualnih prava u RH, brak, roditeljstvo, obitelj, znanstveni i religijski pristup**

homoseksualnosti, tolerancija seksualnih različitosti. Također, u provedbi programa sudjeluje i liječnik školske medicine.

Agronomska škola – u okviru školskog preventivnog programa provode program **Razgovarajmo o spolnom zdravlju udruge HUHIV** za učenike/ce od 1-4 razreda u vidu razgovora na teme ženski i muški spolni sustav, SPI, menstrualni ciklus i plodni dani, kontracepcija.

Drvodjeljska škola Zagreb - navode da se provodi projekt mRAK udruge CroMSIC o HPV-u i to u obliku jednog školskog sata godišnje na satu razrednika. Također, provodi se i The TALK za učenike/ce drugih razreda, jednom godišnje na satu razrednika o reproduktivnom zdravlju i SPB.

Obrtnička industrijska graditeljska škola – pod školski preventivni programi navode da provode međupredmetnu temu *Zdravlje* i to slijedeće teme: **odgovorno spolno ponašanje i SPI; briga o reproduktivnom zdravlju** za sve razrede. Osim nastavnika/ca u provedbu je uključena i školska liječnica.

Umjetničke škole

Škola primijenjene umjetnosti i dizajna – pod školski preventivni programi navode da školska liječnica provodi predavanje *Otvorena vrata spolnom odgoju* na teme **spolnog i reproduktivnog zdravlja** za sve učenike/ce.

U 9 škola (tj. 47%) provode se programi (ili aktivnosti) vezani uz vršnjačko nasilje, nasilje u mladenačkim vezama, seksualno nasilje ili nasilje općenito. Radi se o programima udruge ili pak programu koji provode studenti/ce Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta.

Zaključak

Iako su sadržaji vezani uz seksualno i reproduktivno zdravlje općenito slabo zastupljeni, oni su ipak prisutniji u srednjim školama nego u osnovnim školama. Uočljiv je značajan nedostatak ovih sadržaja u osnovnim školama. U slučajevima kada su ovi sadržaji zastupljeni u osnovnim školama, onda je to samo u višim razredima (od 5 - 8 raz.). Sadržaji vezani uz **seksualno i reproduktivno zdravlje** provode se najčešće kroz **predavanja školskih liječnika/ca** ili kroz **programe/aktivnosti udruge** (npr. CroMSIC, HUHIV), što se svodi na **JEDAN školski sat godišnje**, odnosno satnicu koja je nedovoljna ako imamo za cilj zaštitu reproduktivnog zdravlja i dobrobiti mladih.

DODATAK

Popis analiziranih OŠ i SŠ

Osnovne škole

DONJI GRAD: Osnovna škola Ivana Gundulića; Osnovna škola Matka Laginje
GORNJI GRAD – MEDVEŠČAK: Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića; Osnovna škola Pantovčak
TRNJE: Osnovna škola Grigora Viteza; Osnovna škola Tina Ujevića
MAKSIMIR: Osnovna škola Ivana Filipovića; Osnovna škola Remete
PEŠČENICA – ŽITNJAK: Osnovna škola Žitnjak; Osnovna škola Frana Krste Frankopana
NOVI ZAGREB – ISTOK: Osnovna škola Gustava Krkleca; Osnovna škola Zapruđe
NOVI ZAGREB – ZAPAD: Osnovna škola Lučko; Osnovna škola Trnsko
TREŠNJEVKA – SJEVER: Osnovna škola Julija Klovića; Osnovna škola Rudeš
TREŠNJEVKA – JUG: Osnovna škola Josipa Račića; Osnovna škola Vrbani
ČRNOMEREC: Osnovna škola Kustošija; Osnovna škola Pavleka Miškine
GORNJA DUBRAVA: Osnovna škola Antuna Mihanovića; Osnovna škola Mate Lovraka
DONJA DUBRAVA: Osnovna škola Retkovec; Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
STENJEVEC: Osnovna škola Tituša Brezovačkog; Osnovna škola Malešnica
PODSUSED – VRAPČE: Osnovna škola Stenjevec; Osnovna škola Dragutina Domjanića
PODSLJEME: Osnovna škola Šestine; Osnovna škola Gračani
SESVETE: Osnovna škola Sesvete; Osnovna škola Jelkovec
BREZOVICA: Osnovna škola Brezovica; Osnovna škola Stjepana Bencekovića (Horvati)

Srednje škole

Gimnazije: I. gimnazija; II. gimnazija; Gornjogradska gimnazija; IX. gimnazija; Gimnazija Lucijana Vranjanina; Gimnazija Sesvete

Strukovne škole: Ugostiteljsko-turističko učilište; Škola za medicinske sestre Vinogradska; Prva ekonomska škola; Strojarska tehnička škola Frana Bošnjakovića; Geodetska škola; Trgovačka škola; Agronomska škola; Škola za modu i dizajn; Drvodjeljska škola Zagreb; Obrtnička industrijska graditeljska škola

Umjetničke škole: Škola primijenjene umjetnosti i dizajna; Glazbena škola Vatroslava Lisinskog; Glazbena škola Blagoja Berse

Projekt podržava Zaklada SOLIDARNA kroz Fond za žene u sklopu Programskih potpora za OCD-e.

Nova cesta 4, 10 000 Zagreb
Tel: +385 (0)1 24 22 800
GSM: +385 (0)95 903 5442
Fax: +385 (0)1 24 22 801
E-mail: cesi@cesi.hr
Web: www.cesi.hr
FB: CentarCESI
Soundcloud: CentarCESI
Youtube: Ravnopravnost